

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
торгівельно-педагогічної роботи)

Микола АФАНАСЬЕВ
№02071211

Технології прийняття рішень в бізнесі

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**
Спеціальність **073 Менеджмент**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Бізнес-адміністрування**

Статус дисципліни **базова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри
менеджменту та бізнесу

Тетяна ЛЕПЕЙКО

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри менеджменту та бізнесу
Протокол № 2 від 27.08.2020 р.

Розробники:

Котлик А. В., к.е.н., доц. кафедри менеджменту та бізнесу

Гаврильченко О. В., к.е.н., доц. кафедри менеджменту та бізнесу

Андрійченко Ж. О., к.е.н., доц. кафедри менеджменту та бізнесу

Кривобок К. В., к.е.н., ст. викл. кафедри менеджменту та бізнесу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

У сучасних умовах загострення ринкової конкуренції особливого значення набуває прийняття обґрунтованих управлінських рішень у бізнесі, тому компетентності щодо використання сучасних методів розв'язування управлінських задач і технологій прийняття таких рішень стають все більш актуальними та затребуваними.

В ході вивчення дисципліни "Технології прийняття рішень в бізнесі" студенти опанують теорію і практичні методи прийняття управлінських рішень на основі економічного аналізу, системного аналізу, математичного моделювання та оптимізації діяльності підприємств з використанням засобів обчислювальної техніки, пакетів прикладних програм, сучасних інформаційних технологій.

Метою дисципліни є формування у студентів компетентностей щодо використання технологій, моделей та методів прийняття рішень у бізнесі.

Навчальна дисципліна "Технології прийняття рішень в бізнесі" належить до базових навчальних дисциплін професійного циклу.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	3
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Інформатика	Планування та організація діяльності підприємства
Макро- і мікроекономіка	Стратегічний менеджмент
Статистика	
Економіка підприємства	
Менеджмент	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, визначати перспективи розвитку організації.	РН19. Демонструвати навички аналізу та синтезу інформації, пристосовуючи їх для аналізу та вирішення проблем в різних галузях бізнесу та менеджменту
ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	РН21. Демонструвати комунікативні, дослідницькі, технологічні та крос-культурні навички, необхідні для аналізу бізнес-ситуацій, готувати, обґрунтовувати і презентувати управлінські рішення
СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.	РН4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.
СК16. Здатність застосовувати теоретично-методичні та організаційно-економічні підходи щодо процесу розробки, прийняття й реалі-	РН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських

зації управлінських рішень в умовах невизначеності та формувати комплекс найвпливовіших ризиків.	рішень.
СК18. Здатність використовувати методики обробки первинної інформації щодо економічних основ функціонування організації для формування системи найбільш актуальних завдань	РН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Аналітичні основи адміністрування

Тема 1. Економічний аналіз як основа управління та прийняття рішень

1.1. Економічний аналіз як галузь економічної науки. Сутність, об'єкт економічного аналізу. Роль і завдання економічного аналізу. Принципи економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і дисциплінами. Технологічні етапи економічного аналізу.

1.2. Класифікація економічного аналізу. Класифікація аналізу відповідно до галузевої, часової, просторової ознак, аспектів дослідження, користувачів аналізу, методики дослідження, суб'єктів аналізу, ступеня охоплення об'єктів, змісту програми.

Тема 2. Предмет і метод економічного аналізу

2.1. Предмет економічного аналізу. Ресурси виробництва, фактори, класифікація факторів економічного аналізу, резерви, класифікація резервів в економічному аналізі.

2.2. Метод та прийоми економічного аналізу. Метод економічного аналізу. Класифікація прийомів економічного аналізу. Якісні (абстрактно-логічні) та кількісні прийоми економічного аналізу. Описові та аналітичні прийоми економічного аналізу.

Тема 3. Технології економічного аналізу

3.1. Види детермінованих факторних моделей. Завдання детермінованого факторного аналізу. Адитивні, мультиплікативні, кратні та змішані детерміновані факторні моделі.

3.2. Основні методи детермінованого факторного аналізу. Сутність, призначення і сфери застосування методів ланцюгової підстановки, абсолютних різниць, відносних різниць, пропорційного поділу, інтегрального методу і методу логарифмування.

3.3. Кореляційно-регресійний аналіз. Парна кореляція. Множинна кореляція. Значення та етапи кореляційного аналізу. Методика розрахунку основних показників зв'язків. Сфера і порядок застосування результатів кореляційного аналізу.

3.4. Дисперсійний аналіз. Задачі дисперсійного аналізу. Однофакторний дисперсійний аналіз. Двофакторний дисперсійний аналіз.

Змістовий модуль 2. Технології прийняття рішень

Тема 4. Аналіз зовнішнього середовища підприємства

4.1. Сутність та значення аналізу зовнішнього середовища підприємства. Складові середовища підприємства та їх фактори. Структура зовнішнього середовища підприємства. Можливості і загрози зовнішнього оточення.

4.2. Аналіз внутрішнього середовища підприємства. Показники, що використовуються для аналізу внутрішнього середовища підприємства. Аналіз сильних і слабких сторін підприємства. Ключові фактори конкурентоспроможності. Показники конкурентоспроможності.

4.3. Характеристика методики SWOT-аналізу. Сутність та порядок проведення SWOT-аналізу. Переваги та недоліки SWOT-аналізу

Тема 5. Технологія прийняття рішень у бізнесі

5.1. *Сутність та класифікація рішень у бізнесі.* Умови прийняття управлінських рішень. Етапи прийняття рішень. Технологія розробки рішень.

5.2. *Моделі оптимізації рішень.* Теорія ігор. Теорія черг або модель оптимального обслуговування. Моделі управління запасами. Лінійне програмування. Імітаційне моделювання. Економічний аналіз.

5.3. *Методи обґрунтування прийняття рішень.* Платіжна матриця. Дерево рішень. Прогнозування: кількісні методи, якісні методи. Аналітично-систематизаційний метод. Метод ділових ігор.

Перелік практичних / лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

Для активізації, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів, формування компетентностей та досягнення результатів навчання у процесі навчання і викладання навчальної дисципліни використовують спеціальні методи: ілюстрації (тема 1 – тема 5), проблемні лекції (тема 4), міні-лекції (тема 5), презентації (тема 1 – тема 3; тема 4; тема 5), робота в малих групах (тема 4 – тема 5), кейс-метод (тема 5), різнотипні індивідуальні (тема 1 – тема 5) та групові роботи (тема 1 – тема 3).

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни "Технології прийняття рішень в бізнесі" проводиться за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання проводиться за такими видами контролю:

поточний контроль – здійснюється протягом семестру під час лекційних, практичних та лабораторних занять і оцінюється за сумою набраних балів (максимальний бал – 100 балів, мінімальний бал, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів);

підсумковий/семестровий контроль – проводиться у формі семестрового заліку відповідно до графіка навчального процесу.

Залік виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного контролю.

Поточний контроль включає оцінку студентів під час:

Лекцій – активна робота на парі (0,3 бала за кожне заняття) за умови участі студентів у лекції. Загальна кількість балів – 3.

Практичних / лабораторних занять – активна робота на парі (0,3 бала за кожне заняття) за умови участі студентів у заняттях. Загальна кількість балів – 6.

Формами поточного оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

поточні контрольні роботи – протягом семестру передбачено 3 контрольні роботи, максимальний бал за кожною з них складає 20 балів.

Формами поточного оцінювання та методами демонстрації результатів навчання в ***самостійній роботі*** можуть бути:

звіти та презентація результатів завдань (проблемних ситуацій) та досліджень. Протягом семестру студенти мають 3 такі домашні завдання. Максимальний бал за завдання № 1 і № 3 – 10 балів за кожне завдання, максимальний бал за завдання № 2 – 11 балів.

Підсумковий / семестровий контроль. Студент повинен вважатися атестованим, якщо сума балів, набраних за результатами поточного контролю, дорівнює або перевищує 60 балів. Студент не може вважатися атестованим, якщо сума балів, зароблених за результатами поточного контролю, дорівнює до 59 і менше балів.

Підсумкова оцінка встановлюється за шкалою, наведеною в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподілу балів наведено в таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
1	2		3	4
Тема 1. Економічний аналіз як основа адміністрування і прийняття рішень	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція по питанню теми: <i>1.1. Економічний аналіз як галузь економічної науки.</i>	Робота на лекції	0,3
	Лекція	Лекція по питанню теми: <i>1.2. Класифікація економічного аналізу.</i>	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Практичні завдання за темами: 1) Аналіз виконання плану. 2) Аналіз динаміки виробництва	Активна робота на занятті	0,3
	Лабораторне заняття	Завдання: Аналіз виконання плану і аналіз динаміки виробництва у вартісному вимірі	Активна робота на занятті	0,3
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літератури за заданою тематикою. Оформлення звіту з лабораторної роботи			
Тема 2. Предмет і метод економічного аналізу	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція по питаннях теми: <i>2.1. Предмет економічного аналізу.</i> <i>2.2. Методи та прийоми економічного аналізу.</i>	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Практичне завдання за темою: Аналіз виконання плану і аналіз динаміки виробництва у вартісному вимірі	Активна робота на занятті	0,3
	Лабораторне заняття	Завдання: Аналіз виконання плану за структурою і асортиментом	Активна робота на занятті	0,3
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літератури за заданою тематикою. Оформлення звіту з лабораторної роботи		

1	2	3	4	
Тема 3. Технології економічного аналізу	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція по питаннях теми: 3.1. Види детермінованих факторних моделей. 3.2. Основні методи детермінованого факторного аналізу.	Робота на лекції	0,3
		Лекція по питаннях теми: 3.3. Кореляційно-регресійний аналіз.	Робота на лекції	0,3
		Лекція по питаннях теми: 3.4. Дисперсійний аналіз.	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Практичне завдання за темою: Аналіз виконання плану методом ланцюгових підстанов	Активна робота на занятті	0,3
		Практичне завдання за темою: Альтернативні методи факторного аналізу	Активна робота на занятті	0,3
		Практичне завдання за темою: Аналіз забезпеченості трудовими ресурсами	Активна робота на занятті	0,3
	Лабораторне заняття	Завдання: Аналіз виконання плану методом ланцюгових підстанов	Активна робота на занятті	0,3
		Завдання: Аналіз виконання плану методом ланцюгових підстанов	Активна робота на занятті	0,3
		Завдання: Аналіз витрат, прибутку і рентабельності	Активна робота на занятті	0,3
			Контрольна робота	20
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу, оформлення звіту з лабораторної роботи. Виконання домашнього завдання №1. Підготовка до контрольної роботи.	Презентація результатів домашнього завдання № 1	10
Тема 4. Аналіз зовнішнього середовища підприємства	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція на тему: Переваги та недоліки використання SWOT-аналізу.	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Практичне завдання за темою: Аналіз зовнішнього середовища підприємства (робота в малих групах)	Активна робота на занятті	0,3
		Практичне завдання за темою: Аналіз зовнішнього середовища підприємства (робота в малих групах)	Активна робота на занятті	0,3
	Лабораторне заняття	Завдання: Аналіз зовнішнього середовища підприємства	Активна робота на занятті	0,3
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу, оформлення звіту з лабораторної роботи. Виконання домашнього завдання № 2.	Презентація домашнього завдання № 2	11

1	2	3	4	
Тема 5. Технологія прийняття рішень в бізнесі	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція по питаннях теми: <i>5.1. Сутність та класифікація рішень у бізнесі.</i>	Робота на лекції	0,3
			Контрольна робота	20
		Міні-лекція “Сучасні моделі оптимізації рішень”.	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Лекція по питаннях теми: <i>5.3. Методи обґрунтування прийняття рішень.</i>	Робота на лекції	0,3
		Практичне завдання за темою: Прийняття рішень в умовах невизначеності	Активна робота на занятті	0,3
	Лабораторне заняття	Практичне завдання за темою: Метод аналізу ієрархій (кейс- метод, робота в малих групах)	Активна робота на занятті	0,3
		Завдання: Прийняття рішень в умовах невизначеності	Активна робота на занятті	0,3
		Завдання: Побудова карти проблем (кейс-метод, робота в малих групах)	Активна робота на занятті	0,3
		Завдання: Побудова карти проблем (кейс-метод, робота в малих групах)	Активна робота на занятті	0,3
		Завдання: Метод аналізу ієрархій (кейс-метод, робота в малих групах)	Активна робота на занятті	0,3
		Завдання: Метод аналізу ієрархій (кейс-метод, робота в малих групах)	Контрольна робота	20
		Завдання: Метод аналізу ієрархій (кейс-метод, робота в малих групах)	Активна робота на занятті	0,3
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу, оформлення звіту з лабораторної роботи. Виконання домашнього завдання № 3. Підготовка до контрольної роботи.	Презентація результатів домашнього завдання № 3	10

Рекомендована література

Основна

1. Котлик А. В. Технології прийняття рішень в бізнесі. Опорний конспект лекцій. Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5011>.
2. Pushkar O. Decision support systems : summary of lectures / O. Pushkar, O. Zavgorodnia. – Kh.: Publishing House of KhNUE, 2012. – 172 p.

Додаткова

3. Гордієнко Л. Ю. Адміністративний менеджмент : навч. посіб. / Гордієнко Л.Ю., Шемаєва Л.Г. ; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2006. – 211 с.
4. Отенко В. І., Іванієнко В.В., Азаренков Г. Ф. Теорія економічного аналізу : навч. посіб.; рекомендовано МОН / В. І. Отенко, В. В. Іванієнко, Г. Ф. Азаренков. – Х. : ІНЖЕК, 2015. – 339 с.
5. Савіцька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В. Савіцька. – [3-тє вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2007. – 668 с.

6. Papelu H. B. Business analysis and validation. – 2nd ed. – 957 p.
7. Vause B. Guide to analyzing company. - London: Profile Books Ltd, 2005. – 312 p.
8. Adam F. Encyclopedia of decision making and decision support technologies / Frederic Adam, Patrick Humphreys. – Hershey, New York: Information Science reference, 2008. – 1020 p.

Інформаційні ресурси

9. Technologies of administration and decision making : course page on the PNS (Moodle platform) / A. V. Kotlik, Zh. O. Andriichenko. – Access mode : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5011>.

10. Технології адміністрування та прийняття рішень: сторінка курсу на ПНС (платформа Moodle) / О. В. Гаврильченко, К. В. Кривобок. – Режим доступу <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=2630>

11. Електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

12. Електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.